

AKI KANONIZÁLHATATLAN

*Bódis Barnabás kiállítása,
2016. június 16. – július 8.*

Minden csak a szavakon múlik, gyárthatunk új kifejezéseket, mondhatnánk azt, hogy Bódis transzlektikus, hogy stílusok kereszteződéseiben villantja fel gesztusait, hogy csupa átmenetek, áthatások pillanatnyiságából hoz létre műveket. Dicséretes, mennyire független a művészeti trendektől, stíluspluralizmusa egyfajta stratégia a szellemi szabadság megőrzése érdekében. A heroizáló, avantgardista romantika helyett mondhatnánk azt is, hogy dekonstruáló szellemben lebontja a modernista pátosz fenségességét, sőt a posztmodern modoros eklektikájának elegáns formalizmusa helyett újra a megformálás kohézióját támasztja fel. Az aktuális hibridizációt is felemlegethetnénk, de aki Barnabást ismeri, tudja, hogy minden gesztusa őszinte, és egyszerűen újrahasznosító és újrateemtő. Teremtő – ebben a neo-mediális, poszt-hibrid hibernációban kimerített technikai képvilággal ilyen kifejezést nem lehet büntetlenül használni. Tökéletlen, de hiteles teremtés, a diszsonancia, a hiány, a félbemaradt vagy alig elkezdett gesztus egyszerre esztétikai szépség és morális tartalom, mert az esetlenség szépségét nem lehet modorosán csinálni, nem lehet technikailag kivitelezni.

Bódis Barnabás neokonstruktivista, lettrista festményeivel vált ismertté. A Magyar Műhely Galériában lebonyolított első kiállítását Kassáknak ajánlotta, áttételesen a nagy Mester munkái ihletették. Nyersen festett betűkompozícióinál már többször említettem a kassági képarchitektúrát. Rusztikus zsákvásznain a betűk esendő szépségükkel, ügyetlenséggel párosított líraiságukkal inkább képersekké váltak. Oda sorolhatók az orosz konstruktivizmus nyersen kivitelezett képeihez, akár csak Larionov primitivista, nagyvárosi folklór laktanyai és lakótelepi falfirkáihoz. Ennek ellenére nagyon maiak. Furcsa kettősség-érzetem volt a mozaikszavakból komponált nyers, de lírai megfogalmazású munkáknál, me-

lyekben a pop-art világa is visszacseng, hasonlóan a közép-afrikai vagy távol-keleti kézzel festett cégérekhez, ahol a nyugati reklámokat felhasználva a büfés bódékra, járműveikre felfestik kínálataikat. Durva szövésű zsákvászonra festett rusztikus képverseinek folytatása az elhasznált, olajfoltos vászakra, rongyokra felvitt festmények. Szinte érintetlenül, apróbb gesztusokkal, kiegészítésekkel hagyja érvényesülni a talált anyag szépségét. A mostani kiállításon a benne rejlő önkíró, konstrukcióktól mentes gesztusfestészet vált uralkodóvá. A kaotikus alapból antropomorfizált figurái szinte csak sejtetik az embert, de mégsem sematizált alakok, hanem saját gesztussal, mimikával rendelkező lények. Itt érdemes megemlíteni Henri Michaux gesztusból felsejlő figuráit, ahol a felvillanás egybeesik az eltűnés pillanatával, amikor az emberi ábrázolás inkább érzület. Önmagunk és a másik keresése, megidézése és képi szétzilálása. Majd a kaotikusból kiemelve kísérlet az összerakásra.

A gesztus, az indulat egyszerre romboló és építő energia, ezért Bódis Barnabás munkái jökor abbamaradt improvizációk, nyitott állapotban hagyott művek. Nincs tapintható bőr, nincs összefüggő, tapintható folt, ezért nincs védekező burok a külvilággal szemben. A festői gesztusok halmaza mégis rejtőzködés, mert csak a jelekben rejlő érzület által sejlik fel az alak. Elillanó ábrák, jelek halmazából olvasható arc. Képzetáramlások sora erősíti fel az arcteremtés-eltüntetés folyamatát. Ösztönös, önkíró gesztikulációkból sokszor csak pusztá benyomásként dereng fel az ábrázat. Mintha csak véletlenül, valamilyen hordaléktorlódásból fej keletkezne, és beidegződött asszociációs kényszerből emberi fejeket akar-nánk látni. A festmények színtelensége miatt a feketéből, szürkéből felsejlő fáradt vörös szín akaratlanul is szimbolikus hatással bír, kifakult vérnyom hatását kelti. Arnulf Rainer jó érzékkel használt fotóalapot végtelenen egyszerű gesztusaihoz, így gesztusjelei a test és arc kiegészítései, egybeforrt elemei munkáinak. Cy Twombly gyermeki egyszerűségű, de monumentális méretű festményeit és Henri Michaux tenyéryni maszatból kihámozott

groteszk arcait egyaránt említhetjük Bódis stílusának latens meghatározóiként.

Furcsa, de még Kondor Béla behálózott arcai is felderengenek, a feszes pókhálórajzolat helyett azonban az összekuszáló gesztusok, vonalnyalábok csupán a karakterjegyeket őrzik meg. Ámos Imre maszkyszerű arc-stili-

zálását tartom eredetnek, s ez a stilizáló, sematizáló megfogalmazás átöröklődik az ilyen végletes gesztusok által.

Bódis Barnabás művészete felfedezésre vár. Kívülállósága a csólátású hazai kortárs kritikának is köszönhető.

GAÁL JÓZSEF